

L'incendi de Moscou, episodi històric que recull 'Guerra i pau'

Un any després de l'aparició de la nova edició castellana a Alba, a càrrec del traductor català Joaquín Fernández-Valdés Roig-Gironella, la d'Edicions de 1984 serveix per celebrar els quaranta anys del segell, amb un catàleg ple d'encerts, des d'infinat de novel·les de William Faulkner fins a llibres de poemes com l'antologia de l'expressionisme alemany *El crepuscle de la humanitat* o l'obra reconeguda del Nobel Jo-

Tolstoi va trigar cinc anys a escriure 'Guerra i pau'; la traductora Judit Díaz Barneda ha trigat deu a portar-la al català

seph Brodsky, que la mateixa Díaz Barneda va fer del rus passant-la per l'edició americana, que va autoritzar l'eminent poeta de Sant Petersburg. Quan li pregunto a la traductora què ha representat assumir aquesta obra, em respon al vol que "ha significat navegar en les profunditats del mar de Tolstoi, identificar-me amb els personatges, gaudir de la llengua russa i de l'enorme construcció que és aquesta novel·la, una experiència que podria comparar al fet de visitar una catedral gòtica i ser capaç de copsar-ne fins al més ínfim detall de la seva construcció. D'entre totes les experiències intel·lectuals de la meua vida, potser aquesta és la més intensa que he experimentat".

La novel·la es desenvolupa durant gairebé cinquanta anys del segle XIX.

NARRATIVA

Lev Tolstoi, la pau en la guerra

L'autor d'aquest article, que ha participat en la revisió de l'edició catalana, comenta el gran clàssic del segle XIX i l'esforç d'abocar-lo per primera vegada al català

DAVID CASTILLO

Expliquen les llegendes que Lev Tolstoi va trigar cinc anys a escriure *Guerra i pau* –gairebé dues mil pàgines en l'edició canònica que presenta Edicions de 1984–. Finalment va sortir l'any 1878. Inexplicablement, la novel·la, segurament la més important de la modernitat, no havia estat publicada en català. Només el 1928, Carles Capdevila n'havia fet sortir una versió reduïda del

francès. El traductor del rus de l'època, el comunista i cenetista Andreu Nin, ho havia fet amb *Anna Karenina* abans de ser escorxat pels camarades del PSUC i enterrat clandestinament per argumentar que s'havia passat als feixistes.

Un segle i mig després, Judit Díaz Barneda ha invertit deu anys de la seva vida a fer una edició superba. Recordo com una experiència llunyana quan em va passar el primer llibre –dels quatre que componen l'epopeia– perquè corregís errades de primer esborrany. Tal com destaca el seu editor Josep Cots, el català de Barneda reverbera i fa gràcil la lectura, en alguns moments complicada per la complexitat de la trama i els centenars de personatges que hi apareixen. Coincidint Cots i Barneda que *Guerra i pau* hauria d'estar a totes les llars catalanes perquè descriu com nin-

gú les vicissituds d'un poble i, alhora, d'una ànima. Els grans esdeveniments de les guerres napoleòniques, Austerlitz, Borodino, l'incendi de Moscou i la retirada fantasmagòrica francesa són tractats amb gran humanitat. Tens la sensació que la veu del coronel dels húsars et parla a tu mateix. A la introducció breu, Barneda ens diu que *Guerra i pau* és una obra de difícil classificació, esmentant el mateix Tolstoi: “No és una novel·la, ni un poema, ni encara menys una crònica històrica”.

El quid del tema, tal com matisa la traductora, és que té la pretensió de ser una obra sobre filosofia de la història perquè planteja des d'un punt de vista teòric com cal interpretar els fets històrics, quin paper tenen en la història dels actors que hi prenen part, des dels considerats herois fins a l'últim camperol. Les contradiccions del mateix Tolstoi també són ben presents. L'escriptor va ser un aristòcrata que va virar cap a doctrines morals cristianes i cap a l'anarquisme, del qual va ser un dels grans teòrics, al costat de Bakunin i Kropotkin, també aristòcrates russos. No és estrany trobar velles edicions llibertàries dels seus llibres dels anys vint i trenta. Tampoc després de la Guerra Civil.

La novel·la es desenvolupa durant gairebé cinquanta anys del segle XIX. Tolstoi intercala els esdeveniments d'una manera magistral, amb grans clímaxs, fins i tot, quan no passa res. També incorpora monòlegs de reflexió, com després farien els grans novel·listes del segle XX, des dels americans fins a Kundera. Quan li pregunto a Díaz Barneda com pot encetar un llibre tan extens un lector atrafegat de la nostra època, no ho dubta ni un instant: “Un lector actual pot estar més preparat que no pas es pensa a l'hora d'entrar en una narració de dues mil pàgines. Que no som capaços de veure set temporades seguides d'una mateixa sèrie? I oi que també som capaços d'assimilar el ritme ràpid de les accions, de copsar la grandesa dels escenaris històrics, d'entendre la poesia en el petits gestos, de gaudir de paisatges naturals? Estem entrenats perquè després de les novel·les del segle XIX van venir el cinema del segle XX i les sèries a les plataformes del XXI, i unes són les hereves directes de les altres”.

Somerset Maugham la va considerar la més gran de les novel·les. No ho dubtin. /

Lev Tolstoi Guerra i pau Traducció de Judit Díaz Barneda. Edicions de 1984. 1.920 pàgines (dos volums). 47 euros